

▲ Čačenka česká.

▲ Čačenka náprstkovitá.

Významné druhy hub Bočských strání

Martin Chocheľ, Krajský úřad Karlovarského kraje

Osada Boč se nachází v severovýchodní části Karlovarského kraje, a jde o předposlední katastrální území, které leží na toku Ohře, ještě než opustí kraj. Samosprávně náleží ke Stráži nad Ohří. Z geomorfologického hlediska je území formováno jako úzký kaňon Ohře mezi severním svahem Doupovských hor a jižním svahem Krušných hor. Území, které pro potřeby tohoto článku nazývám „Bočské stráně“, je exponovaný levobřežní svah, náležící do evropsky významné lokality Doupovské hory, a z hlediska klimatické mapy kraje je charakterizovatelné jako severní výběžek termofytika (nebo je jím silně ovlivněno). Přirozené lesní porosty jsou složené převážně z habru obecného, dubu zimního a buku lesního. Významný je zde podíl topolu osiky, třešně ptačí, jilmu horského a jasanu ztepilého. Charakteru klimatu, biotopu i morfologii krajiny odpovídají i některé nálezy hub. O těch nejvýznamnějších je následující text.

Lokalitu již několik let navštěvuji ze zjištných (houbařských) pohnutek, před pěti lety jsem zde objevil poměrně bohaté naleziště jarní vřekovýtusné houby čačenky české (*Verpa bohemica*). Čačenka česká je druh z příbuzenstva smržovitých, od nichž se liší volně nasazeným kloboučkem na poměrně křehkém třeni. Plodnice jsou cca 10–25 (!) cm vysoké, klobouk je na povrchu laločnatě vrásněný,

kónický a má světle hnědou barvu. Třeň je od poloviny dutý, křehký, jemně prstencitě šupinatý, smetanově až žlutě zbarvený. Jedná se o jedlý, kulinářsky velmi ceněný druh, vázaný na okraje mladých porostů jasenin, osik a remízků s příměsí třešně ptačí, kde roste z mělké vrstvy hrabanky. Zpravidla se objevuje v polovině dubna (v roce 2014 již ve třetí čtvrtině března). V Karlovarském kraji je známo jen několik lokalit tohoto druhu – u Šemnice a Hory v Doupovských horách. Nepředpokládám, že jsou v kraji jen tyto lokality, ale jiné jsou prozatím pravděpodobně přehlíženy.

Dalším, podstatně vzácnějším druhem, je čačenka náprstkovitá (*Verpa conica*). Prozatím jediná nalezená plodnice byla subtilnější, jen asi 10 cm vysoká, což ale plně odpovídá i popisu druhu ve srovnání s čačenkou českou. Čačenka náprstkovitá má povrch klobouku hladký, bez laločnatého vrásnění (s výjimkou formy k. náprstkovitá mozkovitá *Verpa conica* var. *cerebriformis*, která se vyznačuje mělkým vrásněním podobným mozkovým lalokům). Čačenka náprstkovitá vyrůstá o několik dní až týdnů později, než předchozí druh, je rovněž jedlá, ale vzácnější a dle červeného seznamu hub ČR jde o druh zranitelný. V Karlovarském kraji roste také v okolí Vladaře, nedařlo Hranic u Aše a v přírodní památce Homolka na Bečovsku.

Ucháč obrovský (*Discina gigas*) patří také mezi vřeckovýtusné houby z příbuzenstva smržovitých. Na Bočských stránkách jsem našel jedinou plodnici před pěti lety, nicméně zde předpokládám, že jde o výskyt spíše okrajový. Jeho biotopem jsou hlavně listnaté lesy s vyšším podílem trouchnivějšího dřeva. Jeho výskyt pravděpodobně kopíruje listnaté porosty Doupovských hor a spodních partií Krušných hor. Plodnice bývají mohutné, kolem 20 cm vysoké a široké. Barevné schéma je podobné jako u kačenky české, ale klobouk bývá tvarově neurčitý, často dělený na několik větších laloků. Objevuje se v dubnu a roste často až do konce května. Plodnice ucháče obrovského jsem našel také nedaleko Žlutic.

Z lupenatých hub stojí za zmínku hojná populace závojenky (dříve zvonovky) jarní (*Entoloma vernum*). Jedná se o jednu z prvních jarních lupenatých hub a zároveň jde i o nejranější smrtelně jedovatý druh. Závojenka jarní je cca 10 cm vysoká, plodnice jsou štíhlé, ale dosti tuhé. Klobouk je zprvu zvonovitý, později ploše rozvinutý, vždy ale s výrazným středovým hrbolem. Lupeny jsou šedohnědé, řídké a poměrně vysoké, třeň je úzce válcovitý, vláknitý. Celá plodnice je zbarvena do hnědých tónů. Vyrůstá ve stejnou dobu jako kačenka česká, je ale podstatně hojnější. Jedná se o indikátor světlých lemů výhřevných listnatých lesů.

Posledním doposud nalezeným významným druhem je větrovka teplomilná (*Vuilleminia cystidiata*), dle červeného seznamu kriticky ohrožená. Jedná se o druh kornatcovité houby s rozlitými plodnicemi. Houba prodělává první část vývoje pod kůrou různých dřevin (především hloh), při dozrání dojde k odchlípnutí odumřelé kůry a obnažení šedobílé až bílé plodnice, často příčně rozpraskané tmavými trhlinkami. Druh je poměrně málo znám z literatury (je pravděpodobně přehlížen). Bočské stráně s roztroušenými i hustě rostlými exponovanými porosty křovin mu poskytují ideální prostředí k vývoji, dle mého subjektivního zjištění zde není vzácný. V r. 2014 jsem jeho přítomnost

▲ Větrovka teplomilná.

▲ Závojenka jarní. Všechny fotografie Martin Chocheľ.

zjistil i ve vrcholových partiích Vladaře a ve významném krajinném prvku Louky pod Vladařem, hojný bude pravděpodobně i podél jižních svahů Doupovských hor.

Vzhledem k charakteru lokality lze předpokládat i výskyt jiných vzácných hub, především pak druhů vázaných na extrémně vysychavé biotopy. To ale bude předmětem dalšího průzkumu.